

MEZIČAS ROZPADU



Radek Váňa

Mezičas rozpadu

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

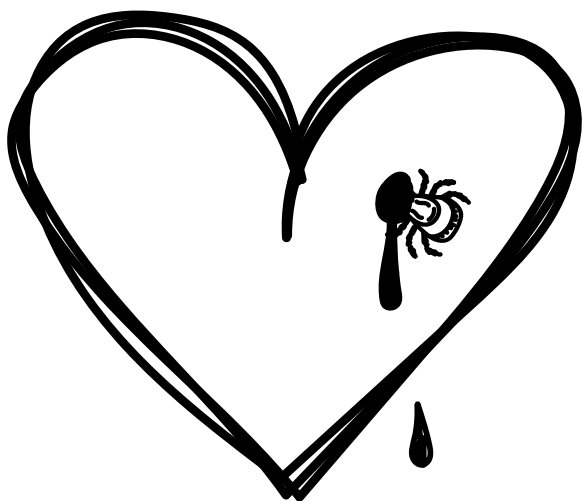


Radek Váňa
Mezičas rozpadu – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.


ALBATROS MEDIA

MEZIČAS ROZPADU



Radek Váňa



Nic není absurdnější než skutečnost. Absurdním rozumíme něco neskutečného, něco, co odporuje našemu rozumu, a tudíž tomu nerozumíme. Absurditou tedy nerozumíme nic. Přesto však víme, že existuje, což je samo o sobě absurdní.

Dokud se absurdita vyskytuje jen v naší fantazii, pak je to v pořádku a nechává nás to docela chladnými. Když se však s absurditou setkáme v reálném životě, těm odvážnějším okamžitě začnou cukat koutky úst. Je to proto, že rozpor s očekáváním je základem humoru. A jelikož bychom těžko hledali větší rozpor než v situaci, kdy se neskutečné stane skutečným, je absurdita nejvyšším stupněm směšnosti. Takže pokud někdy máte pocit, že dnešnímu světu nerozumíte, usmívejte se. Nesmát se absurditě by totiž bylo naprosto absurdní – a to by teprve bylo k smíchu.



„Už by sis vážně měl najít někoho, kdo se ti postará o domácnost. Já ti donekonečna vyvařovat nebudu!“ spustila Johana svůj pravidelný kolovrátek dobře míněných rad. Milan jedním okem zkontroloval množství navinuté příze a uklidněn pocitem, že na svěrací kazajku to ještě nestačí, usazen v křesle dál spokojeně zíral z okna. Vypadal, jako by jen tak koukal, kde co lítá, ale ve skutečnosti měl spadeno na lelky, jejichž chytáním si krátil dlouhé chvíle samoty v ateliéru. Činnost to nebyla nikterak jednoduchá a ve většině případů zůstal

Milanovi v hrsti akorát vrabec. Ale i to je lepší než holub na střeše, neboť toho bordelu, co po takovém hřivnáči zůstane na chodníku, to je běs.

V ateliéru, kam se po svém rozvodu před mnoha lety nastěhoval, bydlel Milan sám. Jako typický představitel uměleckého cechu se vyznačoval absolutní nepraktičností, což nakonec dohnalo jeho téměř třicetiletou dceru k dobrovolnému přijetí role pečovatelky. Ne snad že by se Milan o sebe nedokázal postarat. Tento podsaditý padesátník se vpravdě dovedl ohánět, když došlo na lámání chleba. Během manželství si však navykl krájet chléb nožem a vůbec přejal spoustu podivných manýrů, jež se s jeho přirozeností ani trochu nelsučovaly. Tím se docílilo kompletního popletení, za které by se nemuseli stydět ani v Babylóně. A tak když Johana poprvé spatřila v Milanově příbytku jablka s hruškami, podvědomě to zapůsobilo na její neukojené mateřské pud y a ona časem začala udělovat svému otci lekce z ovocnářství. Milan byl v této věci mizerný student, ale Johanině výpomoci v domácnosti se nebránil. Měl sice jakouž takouž hrdost, ta však ovládala jeho chování pouze ve výjimečných případech. Proč se taky hašteřit kvůli každé prkotině? Koneckonců nešlo tu přece o lelky.

* * *

Ateliér skýtající Milanovi přístřeší svou celkovou rozlohou na první pohled nijak neimponoval. Vysoký strop typický pro budovy v původně industriální čtvrti ovšem umožnil realizaci architektonického vynálezu zvaného loftový byt, díky čemuž obytná plocha výrazně narostla. Milanův domácí život se přesto odehrával výlučně v přízemí a galerii využíval jen – jak jinak než – ke skladování obrazů. Někdo by si pomyslel, že Milanovi dělala chůze do schodů problémy, protože se spokojil

s podpalubím. Ale tak to nebylo. On se pouze nerad díval na svět z patra.

Vysoká okna směřovaná na jih vpouštěla do místnosti po většinu dne dostatek světla, vytvářející tím vhodné podmínky pro práci. Svůj hlavní stojan umělec proto umístil na straně severní. Za stojanem se povalovala hromada ráků a čistého plátna, napravo se nacházel stolek s malířskými potřebami a nalevo menší stojan s nedokončeným obrazem, s nímž si Milan už pár let nevěděl rady. Zničit ho mu ale bylo líto. Chtěl mu ještě dát šanci, neboť v něm tušil cosi speciálního, i když nevěděl přesně co. Obraz tak dál trpělivě čekal na svou chvíli. Západní stěnu pokrývalo několik děl, zejména z umělcových studentských let, jež získala pro Milana osobní význam, kvůli čemuž je odmítal prodat. Uprostřed místnosti stála rozlehlá postel s hlavou směrem k oknu, aby z ní malíř dobře viděl na stojan, a udržoval si takto o své rozdělané práci přehled. Mezi postelí a okny trůnilo ošoupané kožené křeslo s hadrovým přehozem, jež Milan využíval jako myslivecký posed pro přemýšlení vsedě. Také odtud lovil lelky, ale jelikož „lovecký posed“ zní příliš vulgárně, přidržme se raději vznešenějšího termínu implikujícího duševní činnost – ať už je tato u dnešních myslivců sebevzácnější.

Vchod do bytu byl chytře umístěn na východ, což umožnilo sloučení vstupní i výstupní funkce do jednoho objektu. Tím se ušetřilo za druhé dveře, a další architektonický zázrak byl na světě. Kvůli takovýmto inovacím nechybělo mnoho, aby Milan našel v poště vyhošťovací dopis od Organizace pro ochranu kulturního dědictví. Prozatím se však ony vzácnosti dařilo před úředníky tajit a Milanovi zůstávala střecha nad hlavou. Nad vchodem i východem se rozprostírala loftová galerie, pod níž se kromě hlavních dveří nacházel i titěrný kuchyňský kout a malá koupelna. Nikoho už asi nepřekvapí, že

ani koupelna nebyla obyčejnou koupelnou, ale díky instalaci toaletní mísy v rohu fungovala i jako záchod. O inovativní nápady tu zkrátka nebyla nouze.

Díky kompaktnosti užitných částí byt působil otevřeně, což kontrastovalo s povahou jeho obyvatele. Ta naopak otevřená nebyla vůbec. Milan platil za konzervativního samotáře, který se neotevíral novotám ani lidem. Občas sice platil i za své známé, to však jen při nějakém tom životním jubileu... V mládí se vyučil malířem a svých ověřených technik využíval do současnosti. Zdokonaloval se v nich, to ano. Chodil s nimi ale tak dlouho pro vodu, až se ucho utrhl. A druhého van Gogha to z něj navzdory očekáváním neudělalo. Jeho obrazy postupem času ztrácely šmrnc a opakující se motivy se zajídalý dokonce i jeho původně nejhladovějším mecenášům, jimž Milanovo stálé menu už lezlo ušima. Nikdo proto těmto milovníkům umění nevyčítal, když svůj apetit začali uspokojovat jinde a o Milanovy výtvary se přestali zajímat. Nevyčítal jim to ani Milan. Ani samotného autora tyto novější obrazy neposlaly obrazně do kolen. Nic jiného ale neuměl a nic ho nenutilo se něčemu novému učit. Peněz měl díky úspěchům z minulosti ve štrozoku dost, takže si mohl dovolit po vzoru Ostrovanů apaticky setrvávat v tiché beznaději na lepší zítřky. Tam se mu nakonec zalíbilo. Čas ubíhal, dny mu splývaly v jednolitou šedivou mlhu, kterou žádné světlo neproniklo, a on zůstal uchráněn od osvětlení nějakým dechberoucím nápadem. Naštěstí. Milan se totiž takových nápadů upřímně bál a nelze se tomu divit, anžto dýchat se přece musí. Životní rutina prosta překvapení tomuto zkrocenému tvorovi dokonale vyhovovala.

Ovšem nebylo tomu tak vždy. Mezi malíři se kromě pláště s rádiovkou také obecně nosí, že mívají divoké mládí. Možná to má co dělat s přítomností četných modelek, možná s výpary

z ředidel. Možná je ale pes zakopaný někde úplně jinde, takže rozřešení této otázky přenechme budoucím paleontologům a pro tuto chvíli přijmeme onu korelaci jako fakt. Milan byl jedináček. Nemohl si tedy tužit tělo rvačkami se sourozenci, protože hledal bleskosvod pro svou energii u rodičů. Těm se po několika neúspěšných pokusech o obranu podařilo nalézt únikový východ ve větě: „Jdi si kreslit!“ A Milan šel a kreslil. Kreslil, co viděl, a to se lidem líbilo. Lidé mají rádi, když něčemu rozumí, a porozumět pejskům a kočičkám a stromům a kytičkám je daleko jednodušší než nějakým barevným cákancům na plátně. „Ty jsi ale šikovný chlapecek,“ říkali Milanovi. A to se zase líbilo Milanovi, neboť děti mají rády, když je ostatní chválí. Kreslil proto dál a o jiné věci se příliš nezajímal. V hodinách aritmetiky na základní škole zaháněl nudu tvorbou malůvek do památníků spolužaček, čímž si u nich vydobyl značnou popularitu. Spolu s Milanovou tělesnou výškou tedy postupně rostlo i jeho sebevědomí, což dívky lákalo ještě více, protože dívky mají rády sebevědomé frajery, kteří se špatně učí. A tak se stalo, že okolí Milana neustálým pozitivním podmiňováním nasměrovalo na dráhu malíře. Když se pak Milanovi začala zapalovat lýtka, stal se z něj hotový divous. To považujeme vpravdě za přirozené. Zachovat klid v momentě, kdy vám hoří nohavice, totiž dokáže snad jen nějaký jogín. Milan jogínem nebyl, ale na pozemských statcích mu záleželo zhruba stejně. Místo v knihách ležel raději v něčí posteli, takže po základní škole mu zůstala jediná možnost. Pokud nechtěl po zbytek života malovat pouze dopravní značení, musel se přihlásit na uměleckou školu.

Přijímacím řízením prošel díky své praxi i vizáži docela snadno. Jak už víme, Milan vyhovoval všeobecně uznávané představě umělce, což zkoušející komisaře přesvědčilo, že jeho kontroverzní chování na jejich škole žádné kontroverze

nevzbudí. Na stojan obraz a malíř pod obraz – to bylo přesně to, co potřebovali. Uklidnění Milanovou autentičností mu vystavili štempl a ten zase uklidnil Milanovy rodiče, kteří si tak mohli protáhnout své živitelství o dalších pár let. Takovou kliku nemá jen tak někdo a Milanův otec svou nesmírnou radost nad tou zprávou vyjádřil oslavnou větou: „No já se poseru...“

Dodejme, že otec po této větě později sáhl ještě několikrát, například když mu Milan předložil nákupní seznam výtvarných potřeb nezbytných pro studium nebo účet za školné. Na druhou stranu, proč ty emoce nevykřičet do světa? Je známo, že sdílená radost je radost dvojnásobná, a Milanův otec byl tohoto rčení poslušen.

Osvobozen od lekcí aritmetiky si Milan školu konečně užíval. Do hodin docházel poctivě, úkoly plnil svědomitě a vůbec se vyprofiloval jako pilný student. I učitelé si ho chválili, neboť maloval přesně tak, jak mu ukazovali. Poslouchal na slovo, ničím nevybočoval, plul s proudem, takže nevytvářel vlny nevhodnými invencemi, což učitelům potvrzovalo význam jejich existence. Za to byli rádi. Nevědomky si tak Milana předcházeli a on, znovu pozitivně podmiňován, chodil do školy už jen vyšlapanými cestičkami. Na rozdíl od řady důvtipnějších spolužáků se Milan zhlédl ve svých učitelích, učitelé se zhlédli v něm a na polici, kde dříve spal, zarudlý Hegel zatleskal.



Jelikož na vyšlapaných cestách se chodí snadno a rychle, aniž si příliš zamažete boty, netrvalo to dlouho a Milanovy školní výtvary doputovaly na první veřejné výstavy. A protože to bylo zrovna Milanovo žluté období, přirozeně na nich zazářily. Samozřejmě kromě konvence sehrály roli i přímlyvy učitelů. Některé čtenáře taková protekce nejspíš popudí, jenže aby byla

kariéra v očích ostatních úspěšná, je zapotřebí hrát týmově. Proto Milan vlastně ani jinou možnost, jak coby mladý malíř uspět, neměl. Sólojízda sice na moment vyvolá údiv, spoluhráči si ale brzy uvědomí, že se v takových momentech stávají zbytečnými. Pocítí ohrožení a před odvážlivcem začnou zabouchávat dveře kabiny. Tím se nebezpečí zažehná, neboť bez dresu vás na hřiště nepustí. Pokrok jen jako otrok, jinak si jdi kopat kanály.

Když Milan přinesl domů na studentské poměry první tučný honorář, jeho otec si, kroutě nad tím hlavou, opět upřímně zajuchal. Zřejmě mu činilo radost vědomí, že synovy obrazy mohou mít pro někoho větší cenu než cena jeho vlastní měsíční práce, kterou pravidelně vídal na výplatnici. Nic ale netrvá věčně. Poté co z něj opadla počáteční extáze, otec pečlivě zkontroloval mecenášské šeky ležící mu pod nosem a nakonec konstatoval, že tyhle peníze nesmrdí. Tím se oslava skončila a další Milanovy honoráře si už od otce tradiční pochvalný komentář nevysloužily. Člověk si holt zvykne na všechno a na úspěch nejsnáze.



Ke konci svých studií se Milan seznámil s mladou kurátorkou Martinou. Potkali se na jedné provinční výstavě. Při odchodu jí Milan obratným manévrem pomohl s kabátem, a tak se stalo, že byla rychle ruka v rukávě. Někdo by možná řekl, že z Milanovy strany šlo o pouhou vypočítavost, jak své obrazy snadněji udat. To však můžeme vyloučit, neboť Martina byla dostatečně krásná na to, aby její půvab vyhnal Milanovi z hlavy všechny ostatní myšlenky včetně případných kariérou motivovaných lstí. Konečně Milan si už na základní škole nevedl v počtech nijak valně a spočítat si, že mu vztahem s kurátorkou

nejspíš spadne jistota prezentace děl do klína, pro něj byla vyšší dívčí. Martina vysoká nebyla a nebyl to jeho klín, na který Milan myslel.

Z postranních úmyslů nepodezříváme ani Martinu. Tato menší bruneta s vlnitými vlasy a tmavýma očima svou práci zvládala skvěle a rozhodně nepotřebovala prosit vycházející studentskou hvězdičku, aby jí zapůjčila svá díla k exhibici. Ba co víc, Martinina integrita by jí takovýto způsob jednání ani nedovolila. Mladá kurátorka si vždy zakládala na tom, že se jí podařilo prorazit díky vlastním schopnostem bez nějakých službiček od známých. Protekce se jí hnusila a opovrhovala zlatou mládeží. Daleko raději měla chirurgickou ocel. To se odráželo i v jejím vkusu při výběru partnerů: preferovala odolnost a stálost. Jinými slovy, Martina měla sice slabost pro obrazy, nikoliv však pro malíře. Navzdory tomu, že hořela láskou k umění, bohémský život se jí přičil. Křehkost v hýření odporovala její rozumové povaze. Od malička ji byla vštěpována zodpovědnost a ona nabyla přesvědčení, že pokud se podle těchto ideálů bude chovat, zasloužená odměna ji nemine. Jako zapřisáhlá ateistka se své víry držela pevně a netušila, že něco jako objektivně nezasloužený úspěch neexistuje. Vždyť jednotlivci jsou jen přestupními stanicemi sobeckého genu, tak proč si dávat klapky na oči? Nezáleží na tom, co si myslíme, že si zasloužíme – zasloužíme si to, co se nám stane.

Proč Martina udělala u Milana najednou výjimku, nevíme. Nevěděla to ani ona. Narodit se o nějakých dvě stě tři sta let dříve, její rodiče by se už postarali, aby její sňatek dával smysl. Doba se však změnila a racionalita ztratila v rodinných záležitostech své právo veta. Ztratila ho mimochodem i v jiných oblastech, ale to sem nyní nepleťme. Můžeme pouze spekulovat, jestli například Martinu nezačala spořádanost nudit. Dopřát si trochu toho bláznění ve věku, kdy to rada starších

ještě promíjí, jí mohlo připadat lákavé a Milan se prostě jen vyskytl ve správný čas na správném místě. Určitě Martinu neuchvátil svou bystrostí, vtipem ani vzhledem. I jeho obrazy byly příliš konfekční na to, aby kvůli nim kurátorka vzývající originalitu ztratila hlavu. Na druhou stranu budme fěr a nedělejme z Milana kardinálního tupouna či ošklivce. A úplná nuda s ním taky nebyla. Jeho osobnost se vlastně – jak už to u umělců často bývá – silně podobala jeho dílům. U Martiny proto navzdory všem předpokladům mohl zabodovat ze stejného důvodu, z jakého se dařilo prodávat jeho výtvary. Těžko říct. Vysvětlování trajektorií Amorových šípů patří mezi neobtížnější podobor balistiky, a nevědět si s takovými případy rady proto není žádná hanba. Každopádně dobrou zprávou pro moralisty může být zjištění, že tento vztah s největší pravděpodobností vznikl pěkně podle pravidel. O něco méně by už asi mravokárce potěšilo, kdyby si spočítali interval mezi svatbou Martiny a Milana a narozením jejich dcery Johany. Jak ale říká staré pravidlo: „Kdo jsi bez viny, hoď kamenem!“ A protože nikdo z takových ctnostných lidí nebyl na křtiny pozván, novomanželé vyvázli se zdravou kůží.

Soužití Martiny a Milana zprvu fungovalo hladce. Občas se sice objevily nějaké ty cirry, a sem tam se přehnal i pořádný cumulonimbus, jenže v jakém vztahu někdy nezaprší? Dopřávali jeden druhému volnost, a přestože pracovali ve stejném oboru, do práce si nešťourali. Zanedlouho se však na radaru objevil nimbostratus nadcházejících rodičovských povinností. Kvůli neplánovanému těhotenství si oba uvědomili, že jsou k sobě chtě nechtě přivázáni, že s radovánkami mají útrum a že budoucnost ztratila tu známou barvu Barbie. Barbín se jim tedy doma začalo hromadit dost – čekali totiž holčičku –, z nějakého důvodu ale už nevypadaly tak růžové. Je logické, že když k sobě přivázete dva lidi tak silným poutem, třenice

se dostanou na denní pořádek a každá nesourodost je znát o to víc. Oheň a voda spolu prostě nevydrží věčně, a tak bylo jen otázkou času, kdy buď Martina uhasí Milanův divoký plamen bohémsví, nebo se naopak pod Milanovým vlivem z Martiny její puritánství vypaří. Sázkové kanceláře měly o výsledku předem jasno.

Podle všech předpokladů se žádné překvapení nekonalo a Martina v tomto klání potvrdila roli favorita. Experti připisovali zásluhy za vítězství především daleko silnějšímu charakteru a důrazné osobní obraně. Po bitvě je ale každý expertem, takže proč poslouchat zrovna ty, kteří křičí nejhlasitěji? Obrázek ať si o tom každý udělá sám. I Milan si jich při té příležitosti několik udělal, nebyly mu ale moc platné, neboť jejich cena se nijak vysoko nevyšplhala – rozhodně ne tolik jako tvůrcův krevní tlak.



Martina se projevila jako vzorná matka. Pečlivě zorganizovala chod domácnosti, starala se o účty a o vybavení, navštěvovala různé kurzy jak být správným rodičem a vůbec podnikla spoustu praktických kroků k tomu, aby jejich dcera vyrůstala ve spořádaném prostředí. I Milanovi pro jistotu přistříhla křídla, aby si v roli novopečeného otce nedovolil případné zálety. Nic neponechala náhodě a vše dokonale připravila k přivítání potomka do rodiny.

Když Johana přišla na svět, měla tak na růžích ustláno, což k matčině údivu nesla nelibě nejen sama dcera, ale i celé její okolí včetně sousedů. Tady se projevila první Martinina chyba ve slepém následování instruktorů života. Kdyby totiž Johaně ustlala například na pampeliškách, zajisté by dcera tolik neřvala. Žádný učený ale z nebe nespádl, a i kdyby ano, těžko

by svých působivých znalostí po dopadu nějak smysluplně využil. Odpusťme proto Martině tento drobný přešlap a raději se soustředme na její úspěchy. Například jejich práh byl vždy zameten, maso zásadně nekupovala v pytli a na procházky do lesa s sebou nikdy nenosila dříví. Milan jí na takových vycházkách společnost nedělal. Projít se ho totiž napadlo pouze ve chvíli, kdy mu dřevěněly nohy, takže do lesa měl v takových chvílích od Martiny pochopitelně zákaz. Zůstával proto doma a koukal do blba. Toho měl ale za chvíli nastudovaného dostatečně, a tak hledal činnost záživnější. Jednoho dne spatřil před oknem poletovat lelky, což mu připomnělo, že on sám má křídla přistřižená. Ze závisti je proto začal chytat a lišácky to nazýval „lelkováním“. Mentální i fyzická náročnost nového koníčku Milana plně zaměstnávala a čím dál častěji ho odváděla od malování. Lelkování ho dokonce bavilo natolik, že se mu vydržel věnovat po většinu dne. To Martině začalo časem lézt na nervy, neboť k udržení nastavené životní úrovně rodiny potřebovala peníze za obrazy, nikoliv lelky. Zašla tedy s tímto problémem k neurologovi a ten jí doporučil umístit před okna strašáka. Poslušna této rady sebrala Martina v lese vyhovující klacek, zapíchla ho na vybrané místo a zavěsila na něj staré hadry. Když to zjevení Milan spatřil, koukal, jako kdyby mu ulítli lelci, a taky že ano. Hastroš zabral a Milan se vrátil k malování.

Nerozptylován loveckými choutkami, pustil se do malby pěkně od podlahy a inspiraci hledal v nostalgických vzpomínkách na minulost, kdy býval volný jako lelek. Naneštěstí tento Milanův návrat ke kořenům ukončil umělcovo žluté období a jeho plátna získala typickou podzemní barvu. V důsledku toho už na výstavách nezářila jako dříve a Milan upadl do deprese. Na nezdar nebyl zvyklý. Doposud mu všechno, o co stál, vycházelo jak Hillary na Everest. Přijali ho na uměleckou

školu, kde si ho kantoři po celou dobu hýčkali. Už jako student slavil úspěchy a jako absolvent dokázal svůj věhlas znásobit. Dokonce i ženu se mu povedlo uhnat krásnou, přestože žádný přespolní běžec nebyl. A najednou o něj nikdo příliš nestál. Martina měla plné ruce práce s péčí o dceru, bývalí učitelé si našli nové golden boys a sběratelé umění prahli po záživnějších kouscích. Náhlý nezáměr vyvedl Milana z rovnováhy a on sám netušil, jak dál, protože do té doby měl vše nalajnováno od ostatních. V důsledku toho získal pokřivený pohled na svět a bylo na Martině, aby si svého muže srovnala. To se jí nakonec podařilo. Sama vždy stála zpříma a jednala na rovinu, takže urovnat rodinné záležitosti pro ni nepředstavovalo neřešitelný problém. Je vlastně nějaký problém neřešitelný? Pokud problém chápeme jako antitezi žádoucího stavu, musí automaticky existovat i nějaká forma antiteze stavu nežádoucího, jinak bychom problém nemohli identifikovat. Nechme ale už toho chudáka Hegela spát, nebo na nás rozčilený Schopenhauer zavolá Nietzscheho a skončí veškerá legrace. Ten totiž, jak známo, filosofuje kladivem.

Coby kurátorka Martina dobře věděla, jaká témata jsou mezi sběrateli aktuálně v kurzu, a dokázala v tomto ohledu Milanovi fundovaně poradit. Rovněž chápala, že není všechno zlato, co se třpytí, takže je možné využívat i jiné svítivé barvy než pouze Milanovu tradiční žluť. V neposlední řadě mu doporučila, že pokud se chce vrátit na výsluní, musí více malovat venku, kde o paprsky není nouze. Milan si to všechno sesumíroval v hlavě, poslechl Martinu a příznivý výsledek na sebe nenechal dlouho čekat. Jeho obrazy na výstavách opět oslňovaly, a dokonce se prodávaly za ještě vyšší částky než dřív. Peníze v tu dobu přitékaly do rodinného rozpočtu jak při období dešťů. Nakonec i z Johaniny postýlky zmizely růže a nahradil je příjemnější textil. Všichni si tak žili jako v bavlne.

Milan znovu věděl, co se po něm chce, a maloval, jak mu Martina řekla. Držel se vytčeného slohu jako klíště a s chutí sál pochvaly obdivovatelů. Za chvíli se však jeho styl prostý inovací okoukal. Jak to tak bývá, vkus kupců se posunul dál a trh si žádal něco jiného. Nikdo se totiž nevydrží dívat do slunce příliš dlouho a hlava je usazena na krku od toho, aby se otáčela. Hlavy sběratelů se po čase od Milanových děl opět odvracely a Milan opět netušil, co s tím. Nejspíš se spoléhal na to, že se problém vyřeší jako minule, a připomínaje Vladimíra s Estragonem dál trpělivě maloval variace na totéž téma. Tentokrát už ale Martina nezakročila. Unavovalo ji vodit svého muže, ke kterému by ráda vzhlížela, za ručičku. Za ručičky se mohli vodit jako mladí milenci, ale praktikovat tenhle zvyk v jejich věku jí připadalo trapné. Život s Milanem pro ni ztratil budoucnost a ona se počala v jeho přítomnosti nudit.

Možná zprvu předpokládala, že se Milan dal na malování kvůli tomu, aby svými obrazy vyjádřil nějaké emoce, a tím se zbavil určitého vnitřního pnutí. Že má v sobě nějaké touhy, nějakou vůli tvořit. Že Milan je zkrátka zajímavá osobnost. Netušila, že nic takového jako potřeba vyjádřit se, tolik vlastní spoustě opěvovaných umělců, Milana vpřed nepohání a že malířem se stal jenom proto, že ho lidé za jeho obrázky chválili. To bylo totiž to hlavní, co Milana ponoukalo k tvorbě. Žádné vnitřní pnutí, ale vědomí, že za svá díla dostane sladkou odměnu přesně jako pejsek, jenž správně předvedl kousek, ke kterému byl vycvičen. Přestože Milan díky vyzařujícímu sebevědomí působil, že se dokáže chovat a rozhodovat samostatně, ve skutečnosti vždy jen dělal to, co mu ostatní nevědomky svými pochvalami přikazovali. Vlastní mapu si nikdy neobstaral, a tak jel podle směrovek, které potkal, a doufal, že zdárně kamsi dorazí. Když to Martina po letech zjistila, přestala si Milana vážit pro tu jedinou věc, kvůli níž ho původně

obdivovala. Co je to umělec bez umělecké duše? Pouhá fotokopírka, pouhý slovník, pouhý přehrávač... Milan se víc než umělci podobal dělníkovi u pásu s tím rozdílem, že když dělníkovi skončí šichta, opustí své pracovní místo a jde se pobavit mimo fabriku, kdežto Milan nic jiného než malování neznal. Vlastně ho ani nenapadlo, že by měl něco jiného znát. K ničemu jinému ho nevycvičili. Ještě tedy dokázal obstojně lelkovat, ale to mu kvůli nedávnému exodu lelků bylo houby platné. A z těch hub vinou jejich nízkých výživových hodnot žádný prospěch neměl. Dál tak jen tiskl kopie sama sebe, které měly nyní pro rodinu stejný přínos jako ty houby.

Martina jakožto vzorná matka svou deziluzi ze soužití s Milanem doma nijak neventilovala, a dokud s nimi Johana žila pod jednou střechou, drželo manželství pohromadě. Martina nehodlala ohrozit dceřinu budoucnost tím, že by jí partnerskými hádkami nechtíc způsobila nějaká dětská traumata. Jakmile ale Johana odešla studovat na vysokou školu, naservírovala Martina Milanovi spolu s obědem i rozvodové papíry. Milan chmurně konstatoval, že mu Martina tentokrát ten oběd dost opepřila. Salvou výčitek mu tedy Martina ze soucitu přisypala ještě trochu soli do rány, aby se chuť vyrovnala. Milan na chvíli zatnul zuby a váhal, jestli to pro něj není příliš velké sousto. Pak si to ale vyžral všechno, a k vyšperkování oné symfonie chutí to ještě spláchl kalichem hořkosti.

Protože Milan se na rodinu nikdy přehnaně nevázal, rozvod nakonec skouzl relativně snadno. Našel si byt, kde si zároveň zbudoval již známý loftový ateliér, a i když už jeho díla nešla na odbyt jako dříve, neustále pokračoval v tom jediném, co uměl – v práci malíře. Po rozvodu mu Martina férově přenechala všechny zbylé peníze utržené za obrazy, a že šlo o jmění nemalé. S prostředky na obživu si proto Milan nemusel lámat hlavu. Zkrocen svou bývalou ženou navíc žil

skromně, a tak zůstávaly jeho finance pořád v dobré kondici. S kondicí samotného Milana to už tak slavně nevypadalo, ale že by nějak významně chřadl, to také ne. Během let si vytvořil určitou denní rutinu, která bezpečně řídila jeho kroky. Ráno na trh prodávat obrazy, na oběd do hospody u sportovního hřiště a pak domů do noci malovat. Kromě lidí, které potkal na své pravidelné obchůzce, se s nikým dalším nestýkal. Neviděl k tomu důvod. Nestál o další zbytečná vzrušení. Pravidelnost byl život, kterému rozuměl, a nechtěl na tom nic měnit. Později ho sice v jeho ateliéru začala navštěvovat Johana, on jí ale stejnou mincí neoplácel a raději nastavil druhou tvář. Johana rychle pochopila, že nahodilé návštěvy otce pouze dráždí, pročež se dohodli na pravidelných setkáních každou první neděli v měsíci.

I když to nedával příliš najevo, měl Milan Johanu rád a těšilo ho, že o něj dcera na rozdíl od svojí matky neztratila zájem. Vzhledem k monotónnosti Milanova života však jejich konverzace často vázla, a Johana tak ve výsledku soustředila svou pozornost více na údržbu bytu než na otce. Milanova radost z Johaniných návštěv proto časem opadla. Ne že by ji nechtěl vidět, to ani náhodou. Potěšení z rozhovoru ale postupně převážil strach z toho, co mu dcera v ateliéru zase zpřehází. Jednoho dne se ovšem stalo něco, co Milanovi vrátilo dobrou náladu. Zpočátku tomu nemohl uvěřit, ale opravdu tomu bylo tak. Lelci se vrátili!



„Tak slyšíš, co ti povídám? Posloucháš mě vůbec?“ zeptala se Johana trochu podrážděně. „Mluvila jsem s mámou a jí by to vůbec nevadilo. Jste přece rozvedeni deset let. Kvůli ní žádné zábrany mít nemusíš. Sama by naopak byla ráda, kdyby

sis našel někoho k sobě a dal si život do kupy.“ Nato se Milan zamyslel nad tím, jak velká kupa by se z jeho života asi dala vytvořit, a došel k závěru, že tak ohromující, aby to stálo za tu námahu, by nejspíš nebyla. Pokud ale nechtěl trvale přijít o dávky času s dcerou, nějakou snahu alespoň naoko prokázat musel.

„To je od ní hezké, že mi takhle přeje,“ poznamenal Milan. „Máš pravdu, že deset let je dlouhá doba. Asi bych se po někom poohlédnout měl.“ Po těchto slovech přistoupil k oknu a rozhlédl se po ulici. Dlaně ho přitom zasvrběly pokaždé, když se v jeho zorném poli mihl nějaký lelek. Pro tuto chvíli však nechal lelky lelky a soustředil se na lidské návštěvníky ulice. Jelikož nešlo o zrovna turisticky atraktivní lokalitu, mnoho lidí si zdejší ulici pro nedělní odpolední procházku nevybralo. Dalo by se dokonce říci, že pod Milanovým oknem bylo mrtvo, i když hřbitov se ve skutečnosti nacházel jinde. Pro Milana to sice byla čtvrť malebná, ale protože zbytek obyvatel tu nemaloval, trávili svůj volný čas raději v záživnějších koutech města. Pouliční rojení probíhalo pouze ve všední dny ráno a odpoledne v návaznosti na začátek a konec běžné pracovní doby. Nenalézaje nikoho vhodného si Milan oddechl a po tomto neúspěšném pokusu o seznámení se odebral zpátky do křesla přesvědčen, že teď už mu Johana dá s tímto tématem pokoj. Nakonec udělal přece to, co po něm chtěla. Nemůže za to, že se žádná kandidátka na životní partnerku v jeho blízkosti nevyškylala. Nebo snad ano?

„Kaši máš na sporáku, tak si k ní pak ohřej párky. Zbytek brambor jsem ti nechala v lednici. Jsou uvařené a oloupané – nakrájet si je už zvládneš sám. Taky tam máš slaninu a vejčeka. A salát. Ten si nezapomeň dosolit. Tvaroh ke snídani si zase posypej trochou cukru, ať máš sladší život. Knedlíky se zelím máš v mrazáku, to ti vystačí alespoň na tři dny. Minule

ti chybělo máslo, tak jsem ti ho dokoupila... Ty pořád jíš akorát ten svůj chleba s máslem! Pak se nediv, že jsi takový chudokrevný... I čtvrtku kuřete jsem ti tam nechala. K němu si můžeš vzít ty brambory – už jsem ti je uvařila a oloupala, rozumíš? Jenom si je ohřej, vařit je znovu nemusíš. Na poličce máš rajčata, kdybys měl chuť... Sakra! Já zapomněla na sýr. Kamarádka mi přivezla z ciziny celý bochník takového skvělého sýra, tak jsem ti chtěla kousek přinést. No, nevádí. Vezmu ho příště. On se nezkaží... Banány a pár jablek jsem ti dala do mísy, aby sis doplnil vitamíny. Zbytek jablek máš v tom regálu jako vždycky. Měli zrovna taková pěkná, tak jsem jich vzala víc. A za dobrou cenu! Ještě před měsícem stála o korunu víc. Na dobré věci se holt vyplatí počkat... Ty ale na nic nečekej a někoho si najdi, slyšíš? Na jógu teď s námi chodí taková milá paní. Právnička. Je taky rozvedená a na svůj věk vypadá výborně. Stále čilá. Měl bys vidět, jak jí jde pozice krávy. Jako by se tak narodila. Přírozený talent! Ta by ti znovu protáhla pérka... A to ty bys přesně potřeboval! Ne být pořád zalezlý doma jako jezevec... A jak je chytrá... Prosím tě, ty brambory ke kuřeti jsou už uvařené, jenom si je pak ohřej spolu s tím masem, ano? Tak to je všechno. Snad jsem kromě toho sýra na nic nezapomněla... Kdybys něco potřeboval, tak se mi ozvi. Já už poběžím... Měj se hezky a uvidíme se zase za měsíc v neděli. Opatruj se. Papá!“ rozloučila se Johana, políbila otce na tvář a zmizela ve dveřích.

Milan nevěděl, z čeho mít větší radost – jestli z plné spížírny, nebo z neodolatelné příležitosti seznámit se s krávou z jógy. Pak ovšem ucítil vůni kaše a měl jasno. Co je doma, to se počítá, takže Milan raději počítal s večeří. Tušil, že dceřina zmínka o zachovalé právničce byla jen planou výhrůžkou a že k tomuto setkání nikdy nedojde. Alespoň v to doufal, a protože si nechtěl kazit chuť, přijal onu hypotézu za fakt. Poslušně si

ke kaši ohřál párky a jako každý večer po Johanině návštěvě, kdy od ní měl čerstvě navařenou nějakou dobrotu, si dal pořádně do trumpet. Po jídle padl do křesla a jako správný trubáč hlasitě odfukoval. Vracet se k rozdělané práci již ve zbytku dne nemělo význam. Čím větší krmě, tím větší gastrodemence a Johaniny poctivé porce u Milana, zvyklého po většinu měsíce hodovat střídmě, vyvolávaly stavy ne nepodobné rozpoložení pacienta po lobotomii. Ani na lelky nesebral sílu, a tak pouze tloukl špačky, až nakonec usnul jako dudek. Později se sice opět probudil, ale když zjistil, že se hodina povážlivě nachýlila, vzal to jako znamení a spokojeně se odebral do postele pokračovat v dudkování.



Když se Milan probudil, zrovna svítalo. Rád vstával za roz-
břesku. Naplňovalo ho to pocitem, že stihl samotný začátek
dne, a tak zbývá na všechno ještě dost času. Má na to přece celý
den, nebude se tedy honit. Občas mu tento stav vydržel až do
večera, kdy už zase nemělo cenu se do něčeho pouštět, protože
by to jaksi nestihl dodělat – a od rozdělané práce se odchá-
zet nemá. Ačkoliv to zní lákavě, takových dnů se v Milanově
kalendáři ve skutečnosti nevyskytovalo mnoho. Milan nebyl
žádný vrahoun a bezúčelně zabíjet čas, který by mohl místo
toho věnovat například produktivnímu lelkování v křesle, mu
bylo líto. Většinou se proto držel své všední rutiny.

Malíř rozespale zamžikal a rozhlédl se po pokoji, kde to po
Johanině včerejším nájezdu vypadalo jako v pokojíčku. Celý
nesvůj chvíli váhal, než se odvážil vylézt z postele a vkročit
na bojiště. Pak se ale statečně vydal ke stojanu. Cestou přitom
počítal ztráty a doopravdy nemohl mnoho věcí nalézt. V koši
vedle stolku s malířskými potřebami najednou uviděl prask-
lou lahvičku od barvy a kus umatlaného hadru. Johana tyto
nezbytnosti zřejmě smetla ze stolu při úklidu. Milan se pro
ně sehnul, aby pochoval padlé. Po minutě ticha ale rozevřel
náruč, nechal odpadky spadnout zpět do koše a zvedl bradu.
Srovnal od večera nachýlené hodiny a osmažil si vajíčka se sla-
ninou, což mu dodalo sílu. Po snídani se odebral do koupelny
provést ranní hygienu, aby, vymydlinkovaný, mohl navázat na
svůj denní rozvrh a zhostit se nadcházejících úkolů s čistou
hlavou.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Mezičas rozpadu.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.